

## Stiftelsen för rättsinformation

2001-07-01

(åter till sidan [Nyheter](#))

## WORKSHOP QUAL 2001

### 1 Bakgrund

Stiftelsen för Rättsinformation - som verkar för att allsidig information om rättskällor och därtill anknuten material (rättsinformation) sprids genom nya tekniska media ([www.rattsinfo.se](http://www.rattsinfo.se)) - anordnade *Workshop QUAL 2001* under tisdagseftermiddagen den 3 april 2001. Sammankomsten gällde kvalitetsnormer för juridiska databaser.

#### 1.1 Kvalitetsnormer för juridiska databaser har diskuterats under många år

Frågan om grundläggande kvalitetsnormer för juridiska databaser har diskuterats under många år. Förslag har förts fram men någon enighet om vad som bör gälla finns inte.

Europarådet har vid olika tillfällen undersökt möjligheterna att formulera någon form av riktlinjer eller standarder. Europarådet har även antagit en rekommendation om skyddet av användare av rättsliga informationstjänster. Också forskare har studerat frågorna. Ett exempel med nära anknytning till Stiftelsen är Peter Wahlgren, som diskuterat rättsinformationens kvalitetsfrågor i "The Quest For Law. Law Libraries and Legal Information Management" (Jure 1999).

#### 1.2 Ett nytt förslag till kvalitetsnormer

Stiftelsen ser frågan om kvalitetsnormer för juridiska databaser som ett angeläget projekt. En arbetsgrupp inom Stiftelsen, ledd av ledamoten i Stiftelsens styrelse Margareta Damberg, vd i FAR:s Förlag, har diskuterat ett av Margareta Damberg framlagt förslag. Det är baserat på ett antal grundnormer avsedda att frivilligt tillämpas av leverantörer av juridiska databastjänster.

Förslaget till kvalitetsnorm för juridiska databaser är följande.

- 1 Någon måste stå som ansvarig för databasen/ tjänsten och det ska på ett enkelt sätt gå att hitta namn, adress, telefonnummer och varför inte organisationsnummer (jfr kraven på brevpapper för aktiebolag)
- 2 Det måste framgå hur uppdaterad basen är, dvs. inte bara datum för när senaste uppdatering gjordes, utan hur långt uppdateringarna sträcker sig (t.o.m. vilket datum de omfattar)
- 3 Det måste framgå om och hur information om besökarens identitet och sökningar används

— 4 Vilka upphovsrättsliga regler som gäller för innehållet måste framgå; får användarna skriva ut, kopiera för mer än eget bruk, vidareanvända i kommersiella sammanhang, för utbildningsändamål etc?

— 5 Någon sorts innehållsdeklaration bör finnas med uppgift om ansvar för innehållet och även information om vart man i förekommande fall länkas vidare. (Jfr t.ex. <http://europa.eu.int/geninfo/disclaimer sv. htm>)

De som väljer att tillämpa normerna skulle ge detta tillkänna och stå för att så verkligen sker. Däremot skulle det inte förutsättas någon kontrollapparat eller några garantier från Stiftelsens sida för att normerna efterlevs. Innebörden av förslaget är med andra ord att informationsleverantören själv deklarerar att databaserna i fråga uppfyller kraven enligt de normer som Stiftelsen kan komma att ställa sig bakom. Arrangemanget skulle helt bygga på frivillighet, inte på kontroll och sanktioner.

### 1.3 Frågan om kvalitetsnormer behövde belysas i en workshop

Stiftelsen fann att frågan om kvalitetsnormer - behov, utformning, m.m. – och direkt anknutna problem och möjligheter behövde belysas och diskuteras ytterligare. Detta borde lämpligen ske i en krets av forskare, dataproducenter och företrädare för ett antal viktiga användargrupper.

Mot den bakgrunden inbjöd Stiftelsen till workshopen "Qual 2001" för en diskussion om kvalitetsnormer för juridiska databaser.

## 2 Deltagare i workshopen

Workshopen planerades för ett trettioåttio deltagare - producenter av juridiska databaser, professionella användare och forskare. Vilka som bjöds in framgår av *bilaga 1*. Den övervägande delen av de inbjudna deltog i workshopen. Workshopen leddes av ordföranden i Stiftelsen, professorn vid Stockholms universitet Peter Seipel.

## 3 Något om diskussionerna

### 3.1 Många betonade svårigheterna att definiera kvalitetskrav

Från producenthåll betonades att de har stora svårigheter att ge någon form av garantier om frihet från fel i juridiska databaser. Det hänger enligt dem samman med att det grundläggande materialet kommer fram i en ofta komplicerad process där felkällor finns i varje moment i processen. Även om processen i en del fall är relativt enkel anses uppbyggnaden av en databas kräva en rad konverteringar med felkällor i varje led. Inte ens i dessa fall anser sig databasägarna kunna ge felfrihetsgarantier.

Företrädare för EU-administrationen pekade också på att processen i administrationen i Bryssel är komplicerad och att den har många felkällor. Någon fullständig felfrihetsgaranti för de juridiska databaserna kunde sannolikt aldrig lämnas.

De som stod bakom arbetsgruppens förslag till normer framhöll att de fyra första kraven inte fokuserade förhållanden som gällde fel i de juridiska databaserna. De rörde i stället uppgifter som en ägare av en juridisk databas har kontroll över och mycket väl skulle kunna lämna. Även kravet 5 avser enligt dem många uppgifter som databasägaren har kontroll över och som användare borde kunna få upplysning om. Här aktuella uppgifter borde normeras nu, andra förhållanden får mogna eller utredas på sikt. Frågan om ytterligare och andra normer måste hållas levande.

Företrädaren för Sveriges Advokatsamfund ville dock gå längre. Han förde fram ett krav på att innehållet i en juridisk databas alltid skall anges helt korrekt.

I diskussionen kom även en rad andra frågor upp - såsom

- skall man göra skillnad på krav för professionella användare och för andra?
- skall kraven bara gälla svenska leverantörer av juridiska databaser, inte utländska?
- skall man planera för etiskt råd som bereder frågor om kvalitetskrav om juridiska databaser?

### **3.2 Krav 1 i förslaget till kvalitetsnormer**

Flertalet av de närvarande tycktes inte ha några allvarigare invändningar mot kravet på en uppgift om den ansvarige för databasen/tjänster. Men man satte ett frågetecken för behovet av organisationsnummer.

### **3.3 Krav 2**

När det gäller krav nummer 2 om aktualiteten i uppgifterna i den juridiska databasen pekade flera på svårigheterna att hitta generella metoder för att ange aktualiteten. Däremot var flertalet överens om att aktualiteten borde anges på något sätt.

### **3.3 Krav 3**

Alla var överens om att det borde finnas ett krav på att ägaren av en juridisk databas anger hur information om besökarens identitet och sökningar används.

### **3.4 Krav 4**

Även på denna punkt tycktes deltagarna vara överens om att de upphovsrättsliga regler som ägaren av en juridisk databas ställer upp för användningen av innehållet i den juridiska databasen skall anges.

### **3.5 Krav 5**

När det gäller kravet 5 om innehållsdeklaration och ansvar för innehållet var företrädarna för ägarna av juridiska databaser rörande överens om att här var det svårt att finna en ordning som alla - producenter och användare - skulle kunna ställa upp på.

Flera menade att en karaktäristik av en juridisk databas bör kunna göras. I den ges uppgifter om inriktning, omfattning, täckningsgrad, kända felkällor och vilket material som databasen och till den knutna tjänsten bygger på.

Andra, främst producenter, menade att det är omöjligt att ge en allmän innehållsdeklaration. En deklaration måste specificeras i detalj - sannolikt för varje databasdel för sig. Företrädare för EU-administrationen hade också den uppfattningen.

I det sammanhanget framhöll en representant för en stor databasvärd att det finns många olika kvalitetskriterier som skulle finnas med i en deklARATION. Vilka bör tas med i en norm? Den frågan har inte något självklart svar.

Förutsättningarna för att finna en gemensam plattform i fråga om krav 5 borde enligt mångas mening undersökas närmare.

Användare betonade dock att en sådan undersökning inte borde hindra att normer infördes på de andra punkterna. Normering borde ses som en fortgående process.

### 3.6 Ordförandens sammanfattning

Workshopen har visat att det finns anledning att gå vidare med det arbete Stiftelsen inlett. Flera av kraven i den föreslagna listan är så grundläggande och så allmänt formulerade att de knappast reser några allvarliga hinder. Samtidigt har det betydelse att kraven formuleras någorlunda tydligt och att de utnyttjas för att ge en viss grundtrygghet.

I det sammanhanget finns det för övrigt anledning att påminna om att EU:s e-handelsdirektiv (2000/31/EG) och den föreslagna nya, svenska lagstiftningen om e-handel (Ds 2001:13) innehåller vissa krav som mer eller mindre överensstämmer med dem i kravlistan och i vissa hänseenden går längre.

Problem och delade meningar förekom i diskussionen framför allt med avseende på krav 5 och i viss mån krav 2. Emellertid är det svårt att se att det skulle handla om grundskott mot förslaget. Snarare handlar det om svårigheter att formulera kravet eller kraven så att de är praktiskt tillämpbara och så att de är till nytta för både tjänsteleverantörer och tjänsternas användare. Det finns därför all anledning att gå vidare med arbetet med kravlistan och detta förslag kommer att föreläggas Stiftelsens styrelse vid dess nästa möte i augusti 2001.

## Bilaga 1

### Utsändningslista för inbjudan till QUAL 2001 WORKSHOP

<i>Organisation</i>	<i>Kontaktperson</i>	<i>Kontaktpersonens epostadress</i>
Domstolsverket	Stefan Strömberg	stefan.stromberg@dv.dom.se
FAR	Margareta Damberg	margareta.damberg@far.se
Fakta Info Direkt	Dag Brodin	dag.brodin@faktainfo.se
Institutionen för ADB och datalogi vid Uppsala universitet	Sten-Åke Tämlund	<a href="mailto:sat_@yahoo.com">sat_@yahoo.com</a>
Juridiska institutionen vid Göteborgs universitet	Robert Pahlsson	robert.pahlsson@law.gu.se
Juridiska institutionen vid Lunds universitet	Hans-Heinrich Vogel	hans-heinrich.vogel@jur.lu.se

Juridiska institutionen vid Stockholms universitet	Cecilia Magnusson Sjöberg	cecilia.magnussonsjoberg@juridicum.su.se
	Peter Wahlgren	peter-wahlgren@juridicum.se.se
Juridiska institutionen vid Umeå universitet	Lars Bejstam	lars.bejstam@jus.umu.se
Juridiska institutionen vid Uppsala universitet	Åke Saldeen	ake.saldeen@jur.uu.se
Justitiedepartementet	Birgitta Eilemar	birgitta.eilemar@justice.ministry.se
LO Rättsskydd AB	Kurt Junesjö	kurt.junesjo@fackjuridik.com
Norstedts Juridik AB	Veronica Wingstedt Edh	veronica.wingstedt.edh@liber.se
Notisum	Svernlöv, Magnus	ms@notisum.se
	Svernlöv, Sölve	ss@notisum.se
Riksskatteverket	Jan Nissén	jan.nissen@skm08.rsv.se
Regeringskansliet Förvaltningsavdelningen, IT-enheten Rättsinformationsprojektet	Per-Erik Wejshammar,	per-erik.wejshammar@adm.ministry.se
Riksdagsförvaltningen	Göran Rosvall	goran.rosvall@riksdagen.se
Sema Infodata AB	Marie Sahlsten	marie.sahlsten@infodata.se
Stockholms Universitetsbibliotek	Ingrid Kabir	i_kabir@sub.su.se
Svenska Arbetsgivareföreningen	Tommy Svensson	tommy.svensson@saf.se
Svenska Bankföreningen	Marie-Louise Karlsson	marie-louise.karlsson@bankforeningen.se
Svenska Revisorssamfundet	Nina Ljungmark Berglund	nina.ljungmark@revisorsamfundet.se
Sveriges Advokatsamfund	Agne Lindberg	agne.lindberg@delphilaw.com

[\[upp\]](#)

# Information

## från Stiftelsen för rättsinformation

### 2003-04-23

Ordförande Peter Seipel  
Redaktör Börje Alpsten

tel: 08 16 23 03 mobil 0708 423678 e-post [peter.seipel@juridicum.su.se](mailto:peter.seipel@juridicum.su.se)  
tel: 070 743 00 05 e-post [borje.alpsten@rattsinfo.se](mailto:borje.alpsten@rattsinfo.se)

### Stiftelsens syfte

Stiftelsen ägnar sig åt att förbättra spridningen av den rättsliga informationen med hjälp av IT. Närmare uppgifter om syftet med stiftelsens verksamhet finner Du på [stiftelsens webbplats](#)

### Styrelse

I stiftelsens styrelse är Riksdagsförvaltningen och Regeringskansliet samt Domstolsverket och Riksskatteverket företrädna. I stiftelsen finns också representanter för bl a Sveriges Advokatsamfund och FAR, Svenskt Näringsliv och LO-TCO Rättskydd, Svenska Bankföreningen, Sveriges Kommunförbund och ägare av databaser som Norstedts Juridik, SchlumbergerSema Infodata AB och Thomson Fakta.

Närmare uppgifter om styrelsen och vilka organ som är företrädna finner Du på sidan [www.rattsinfo.se/samman](http://www.rattsinfo.se/samman)

### Oktoberseminarium

Stiftelsen anordnar ett heldagsseminarium i oktober 2003. Det blir **den 14 oktober i Rosenbad Conference Center.**

Temat är preliminärt: *När kan kungörandet av författningar övergå till att ske elektroniskt och ha företräde framför pappersversionen.*

Den frågan är aktuell i Sverige och på många andra håll. Seminariet planeras bli ett nordiskt seminarium med inslag från även något annat land. Inbjudan kommer att sändas ut före sommaren.

### Kvalitetskrav för juridiska databaser

Stiftelsen har under något år samlat synpunkter på användares krav när det gäller juridiska databaser. Efter analyser har stiftelsen stannat för följande. Kravlistan inleds med en definition av juridisk databas.

#### Vad är en juridisk databas?

En juridisk databas är en elektroniskt lagrad samling med uppgifter om rättskällor och anknytande information, som är avsedd att användas i juridisk yrkesverksamhet, vare sig det sker via datanät, CD eller på annat sätt.

#### Krav 1: Att få veta vem som står bakom

Användaren skall enkelt kunna få upplysning om vem som tillhandahåller produkten eller tjänsten samt namn, adress och andra uppgifter som behövs för kontakt.

#### Krav 2: Att få veta vad databasen innehåller

Användaren skall enkelt kunna få en överblick över produktens eller tjänstens innehåll och utformning. Om länkning förekommer till externt material, skall tydlig information lämnas om vart sådan länkning sker.

#### Krav 3: Att få veta hur databaserna uppdateras

Det skall framgå hur uppdaterad informationen är, dvs. när senaste uppdatering ägde rum och fram till vilket datum de gjorda uppdateringarna sträcker sig.

#### Krav 4: Att få veta villkoren för användning av informationen

Upplysningar skall lämnas om vilka regler som gäller för tillgång till och användning av informationen, t.ex. beträffande möjligheter att kopiera och vidareanvända material för olika syften.

#### Krav 5: Att få veta hur information om användarna skyddas

Upplysningar skall lämnas om hur information om användarens identitet och sökningar skyddas och för vilka syften sådan information sparas och används.